

Майбутні вчителі повинні усвідомлювати важливість таких особистісних якостей, як толерантність та готовність до культурного діалогу [4]

Таким чином, використання авторської та інших запропонованих методик дозволить оцінити рівень сформованості полікультурної компетентності в майбутніх вчителів географії та виявити напрями подальших розвідок та напрацювань.

Список використаних джерел

1. Антонова О. Є. Вплив полікультурного середовища на розвиток обдарованості майбутніх педагогів. *Проблеми освіти* : збірник наукових праць. Вінниця-Київ. 2015. Вип. 82. С. 27–32.

2. Березюк О. С. Системний підхід до формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців в сучасному освітньому просторі. *Професійна педагогічна освіта: системні дослідження*: монографія / за ред. Дубасенюк О. А. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 193–209. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/18253/1/березюк.pdf> (дата звернення: 04.11.2024).

3. Березюк Ю. О. Дидактичні технології формування полікультурності майбутнього фахівця. *Українська полоністика*. 2020. Т. 18. С. 181–185.

4. Стинська В. В., Клепар М. В., Чинчой О. О. Формування полікультурної компетентності вчителів у сучасному освітньому просторі: особливості та виклики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 211. С. 57–62. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-211-57-62>.

Григорій УСИК

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ ПЕДАГОГІКИ МИРУ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Ідеї педагогіки миру в сучасному світі набувають особливої актуальності в умовах глобальних викликів, зокрема збройних конфліктів, соціальних напружень та культурних протиріч. Ці ідеї базуються на фундаментальних принципах ненасильницької комунікації, взаємоповаги, діалогу та порозуміння між різними соціальними групами, етносами та культурами.

Педагогіка миру спрямована на формування світогляду особистості, який передбачає вирішення суперечностей шляхом конструктивного діалогу, розвиток толерантності та здатності до мирного співіснування. Її ключова мета полягає в трансформації суспільної свідомості від парадигми конфронтації до парадигми співробітництва, виховання молодого

покоління в душі взаєморозуміння, поваги до прав людини та культурного різноманіття.

У сучасному світі соціальні мережі та цифрові технології стали невід'ємною частиною повсякденного життя, активно впливаючи на всі сфери суспільного розвитку. Особливе місце вони займають у сфері освіти, де використовуються не лише для передачі знань, але й для формування ціннісних орієнтацій учнів і здобувачів вищої освіти. Серед таких цінностей педагогіка миру посідає ключову роль, оскільки саме вона спрямована на виховання культури ненасильства, взаєморозуміння та толерантності серед дітей та молоді.

Сучасне студентство, як основна аудиторія використання цифрових платформ, має унікальну можливість стати активним агентом змін у суспільстві. Завдяки інтерактивним можливостям соціальних мереж і цифрових інструментів, ідеї педагогіки миру можуть поширюватися швидше та ефективніше, долаючи географічні й культурні бар'єри. Крім того, цифрове середовище сприяє створенню нових форм комунікації, які здатні залучати молодь до діалогу про мир, забезпечуючи інклюзивність і доступність.

Аналіз наукових джерел показує, що певні аспекти даної проблеми розкриваються у працях таких учених як В. Андрієвська, В. Андрущенко, Л. Білоусова, А. Богуш, В. Будак, О. Євдокімова, А. Курова, Д. Матейчук, О. Олексюк, О. Стойка та ін. Увага вчених спрямована, насамперед, на дослідження загальних аспектів педагогіки миру, психологічних особливостей сучасної студентської молоді, цифровізації вищої освіти.

Мета нашого дослідження полягає у розкритті значення соціальних мереж і цифрових технологій у реалізації ідей педагогіки миру серед студентської молоді, визначенні переваг і недоліків їх використання.

Змістовний аналіз наукових праць В. Андрущенка [1] та А. Богуш [2] показує, що педагогіка миру розглядається вченими як прогресивний науково-практичний підхід в освіті, спрямований на формування в особистості культури миру, ненасильницької поведінки, толерантності, взаємоповаги та соціальної справедливості. Її основною метою є виховання особистостей, які усвідомлюють цінність миру як фундаментальної основи життя суспільства, здатні конструктивно вирішувати конфлікти та сприяти гармонійному співіснуванню різних культур, національностей і соціальних груп. Провідними ідеями педагогіки миру дослідники визначають: цінність людського життя та гідності, толерантність і взаєморозуміння, мирне вирішення конфліктів, співпрацю та партнерство, соціальну справедливість, громадянську відповідальність, ненасильство, культуру миру.

Загально визнано, що сучасна студентська молодь являє собою унікальне покоління, що формується в умовах глибоких соціально-технологічних трансформацій і характеризується високим рівнем цифрової

компетентності, мобільністю та здатністю до швидкої адаптації в мінливому інформаційному середовищі. Представники цього покоління народилися та виросли в епоху інтернету, соціальних мереж та цифрових технологій, що принципово змінило їх комунікативну концепцію, способи отримання та опрацювання інформації, моделі соціальної взаємодії.

Дослідники В. Будаєв та О. Олексюк [3] відмічають, що визначальними рисами сучасної студентської молоді є критичне мислення, плюралістичність світогляду, висока соціальна активність та прагнення до самореалізації. Вони демонструють значно вищий рівень усвідомленості щодо глобальних соціальних проблем, екологічних викликів, прав людини порівняно з попередніми поколіннями. Також характерною особливістю сучасного студентства є готовність до волонтерства, громадської діяльності, активної громадянської позиції та бажання здійснювати реальні соціальні трансформації.

Водночас, як зазначають науковці, студентська молодь має певні психологічні особливості, зумовлені сучасним контекстом: високий рівень тривожності, схильність до швидкого емоційного вигорання, потребу в постійній підтримці та визнанні, мозаїчність мислення та кліповість сприйняття інформації. Крім того, представники студентської молоді також перебувають у стані життєвої кризи, виникнення якої пов'язане з новими проблемами та викликами, переходом у самостійне та доросле життя, у результаті чого нерідко виникають психологічні проблеми. Їм властива підвищена чутливість до соціальної несправедливості, бажання знайти власну унікальну траєкторію розвитку, прагнення до особистісної та професійної автономії, готовність експериментувати та долати традиційні соціальні обмеження [3; 6].

Соціальні мережі виступають потужним інструментом просвітницької діяльності студентства, що дозволяє миттєво поширювати інформаційні меседжі, створювати віртуальні майданчики для міжкультурного діалогу, залучати молодь до просвітницьких ініціатив та формувати горизонтальні мережі комунікації. Вони є тим ефективним середовищем для реалізації ідей педагогіки миру завдяки своїй доступності, інтерактивності та широкій аудиторії. Такі платформи, як Facebook, Instagram, Twitter, TikTok та YouTube, дозволяють створювати та поширювати контент, спрямований на формування культури миру. Через публікації, відео, подкасти та онлайн-дискусії молодь може знайомитися з концепціями ненасильства, прав людини, культурної інклюзії та інших важливих аспектів педагогіки миру [4].

Окрім того, соціальні мережі сприяють обміну досвідом між студентами різних країн, формуючи міжкультурний діалог. Учасники таких онлайн-спільнот мають можливість обговорювати соціальні конфлікти, пропонувати рішення та вчитися розуміти інші точки зору. Це сприяє розвитку критичного мислення, емпатії та здатності до ненасильницького

вирішення конфліктів. Таким чином, соціальні мережі – незамінний атрибут повсякдення студентів, а також важливий навчальний інструмент, за допомогою якого здійснюється комунікація між усіма учасниками освітнього процесу.

Цифрові технології відкривають нові можливості для впровадження педагогіки миру в освітній процес: інтерактивні онлайн-курси з медіації та вирішення конфліктів, віртуальні симуляційні тренінги, міжнародні молодіжні онлайн-проекти, освітні відеоконтенти та подкасти, челенджі та флешмоби соціальної спрямованості, вебінари, інтерактивні платформи, мобільні додатки та сервіси дистанційного навчання дозволяють студентам з різних регіонів брати участь у освітніх програмах, спрямованих на формування культури миру [4; 5].

Наприклад, інтерактивні онлайн-курси («Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе» на платформі Prometheus, «Недискримінаційний підхід у навчанні» на EdEra, «Діалог та медіація: шлях до порозуміння» на VUMLearning); віртуальні симуляції (освітній проєкт «Мирна школа» з інтерактивними сценаріями конфліктних ситуацій, симулятор переговорів від UNFPA Україна «Діалоги про мир»); молодіжні онлайн-проекти («Молодь за мир» від Y-PEER Ukraine, онлайн-складова волонтерського проєкту «Будуємо Україну Разом»); освітні відеоконтенти та подкасти (YouTube-канал «Основи медіації» від Української академії медіації, подкаст «Діалоги про мир» від Інституту миру і порозуміння, серія відеолекцій «Культура діалогу» від ГО La Strada Ukraine); вебінари та онлайн-платформи (портал «Медіація і діалог», платформа «Мирні ініціативи» від ПРООН в Україні, онлайн-хаб «Платформа миру»); сервіси дистанційного навчання («Академія діалогу» на платформі Google Classroom, «Школа миротворчості» на Moodle) та ін [4].

Важливими у реалізації ідей педагогіки миру серед студентської молоді, на нашу думку, є використання в освітньому процесі вищої школи цифрових інструментів, які ми розглядаємо як програмне забезпечення, онлайн-сервіси, платформи та застосунки. Їх доцільно використовувати для створення, обробки, зберігання та передачі інформації з метою підтримки та покращення освітнього процесу у вищій школі, ефективної комунікації студентів, спільної роботи викладачів та студентів для досягнення поставлених цілей. У контексті реалізації ідей педагогіки миру цифрові інструменти дозволяють створювати навчальні симуляції та ігрові середовища, де студенти можуть практикувати навички діалогу, переговорів і вирішення конфліктів.

Дослідження показує, що в українському освітньому просторі вже впроваджено низку ефективних цифрових інструментів для реалізації ідей педагогіки миру: симулятор «Діалоги примирення» дозволяє студентам відпрацьовувати різні сценарії медіації через інтерактивні кейси та рольові ігри; онлайн-платформа «Conflict Resolution Hub» пропонує віртуальні

тренажери з моделювання та аналізу конфліктних ситуацій; освітній проєкт «Peace Builder» містить інтерактивні модулі для розвитку навичок ненасильницької комунікації; веб-симулятор «Медіатор» надає можливість студентам практикувати техніки посередництва в конфліктах через реалістичні сценарії; мобільний додаток «Peace Lab» пропонує гейміфіковане середовище для вивчення стратегій мирного вирішення конфліктів та розвитку емпатії [4]. Тому такий підхід допомагає зробити процес навчання більш захопливим і ефективним, залучаючи молодь до активного участі у формуванні мирного суспільства.

Важливим для нашого дослідження є питання з'ясування переваг і недоліків використання соціальних мереж і цифрових технологій у реалізації ідей педагогіки миру серед студентської молоді. Аналіз наукових джерел [1; 2; 3; 4; 5; 6], а також вивчення практики участі студентів у соціально-цифровому середовищі дозволило нам виокремити низку цих переваг і недоліків.

До переваг відносимо: *по-перше*, створення широкої аудиторії для імплементації ідей педагогіки миру, завдяки чому студенти можуть долучатись до міжнародних проєктів та ініціатив, не обмежуючись кордонами держави чи стінами закладу освіти; *по-друге*, можливість поширення ідей педагогіки миру в онлайн-форматі, що є дуже корисним в умовах дистанційного та змішаного навчання; *по-третє*, інтерактивність та залученість студентів завдяки використанню сучасних цифрових інструментів – відео, членджив, інтерактивних ігор та віртуальних заходів, які підвищують якість процесу навчання та роблять його більш цікавим для студентів.

Попри численні переваги, використання соціальних мереж і цифрових технологій у просуванні ідей педагогіки миру серед студентської молоді стикається з певними викликами. Серед них виділяємо: *по-перше*, цифрову нерівність: не всі студенти мають однаковий доступ до якісного інтернету та сучасних цифрових пристроїв, що може обмежувати їхню участь в онлайн-ініціативах та освітніх програмах з питань миру; *по-друге*, поверхневність сприйняття інформації в соціальних мережах: через швидкий темп споживання контенту та його надмірну кількість студенти можуть не заглиблюватися у складні питання миробудування та не розвивати критичне мислення; *по-третє*, вразливість до інформаційних маніпуляцій: через недостатню цифрову грамотність та формування світоглядних позицій, студенти можуть піддаватися впливу дезінформації та пропаганди, де зацікавлені групи впливу просувають викривлене розуміння цінностей миру, толерантності та рівності, що суперечить принципам мирного співіснування та демократичного розвитку суспільства.

Вважаємо, що для подолання цих проблем необхідно впроваджувати програми з медіаграмотності, забезпечувати надійність джерел інформації та формувати критичне мислення студентів. У перспективі цифрові

технології та соціальні мережі матимуть ще більший вплив на формування культури миру у студентської молоді, оскільки з розвитком штучного інтелекту, доповненої реальності та інших інновацій з'являються нові можливості для інтерактивного навчання, залучення ще більше молоді до миротворчих ініціатив.

Таким чином, роль соціальних мереж та цифрових технологій у просуванні педагогіки миру є неоціненною. Вони не лише забезпечують платформу для поширення знань, але й створюють умови для активного залучення молоді до формування мирного майбутнього. Інтеграція цифрових технологій у педагогіку миру дозволяє адаптувати освітній процес до викликів сучасності, роблячи його більш динамічним, цікавим і результативним.

Соціальні мережі та цифрові технології відкривають нові горизонти у формуванні та популяризації педагогіки миру серед студентської молоді. Вони створюють потужний інструмент для поширення цінностей толерантності, ненасильства та соціальної справедливості, дозволяючи залучати до процесу якнайширше коло молодіжної аудиторії. У контексті глобалізації та соціальних викликів педагогіка миру стає актуальною як ніколи. Її інтеграція з цифровими технологіями не лише сприяє ефективному поширенню знань, а й надає студентам можливість безпосередньо брати участь у миротворчих ініціативах, обговореннях і проектах.

Завдяки доступності, інтерактивності та міжкультурному охопленню, соціальні платформи формують середовище для діалогу та навчання, сприяючи розвитку критичного мислення, емпатії та громадянської відповідальності. Водночас ефективне впровадження педагогіки миру через цифрові технології потребує уваги до викликів, таких як дезінформація, цифрова нерівність і маніпуляції у цифровому середовищі. Це вимагає розвитку програм медіаграмотності, підвищення рівня цифрової компетенції та впровадження етичних стандартів у створенні та поширенні контенту.

Вищезазначене приводить нас до висновку, що у світі, де конфлікти залишаються невід'ємною частиною реальності, педагогіка миру через соціальні мережі та цифрові інструменти стає ключем до побудови гармонійного суспільства. Розвиток цифрових технологій і їх інтеграція у навчальний процес дозволяють не лише популяризувати ідеї миру, але й виховувати покоління, здатне активно протистояти викликам сучасності та сприяти сталому розвитку суспільства.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Педагогіка миру: актуальність теорії і практики. *Вища освіта України*. 2014. № 2. С. 5–12.

2. Богуш А. М. Педагогіка Добра і Миру в реаліях сьогодення. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. Одеса: ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2024. № 1. С. 9–15.

3. Будак В., Олексюк О. Особливості студентської молоді як суб'єкта освітнього простору університету. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. 2018. № 4 (63). С. 34–42.

4. Інститут цифровізації освіти НАПН України. URL: <https://iitlt.gov.ua/>

5. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: моногр. / Саєнко Н.С., Голуб Т.П., Лавриш Ю.Е., Лук'яненко В.В., Литовченко І.М. Київ: Центр учбової літератури 2022. 220 с.

6. Курова А. Особливості психологічного здоров'я студентської молоді в умовах невизначеності. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2022. № 20 (65). С. 34–43.

Анастасія МАРОЧКАНИЧ

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВПРОВАДЖЕННІ ПЕДАГОГІКИ МИРУ: РОЗРОБКА ТА АПРОБАЦІЯ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Активні трансформаційні процеси в українському суспільстві, що спричинені військовою агресією, зумовлюють необхідність розроблення інноваційних педагогічних стратегій, спрямованих на виховання в учнів культури миру, толерантності та конструктивної міжсуб'єктної комунікації. Педагогіка миру є інноваційним напрямом освітньо-виховної діяльності сучасного вчителя, який визначає шляхи формування у школярів ненасильницького світогляду, навичок мирного розв'язання міжособистісних конфліктів та здатності будувати гармонійні відносини в мультикультурному соціальному середовищі.

Історія, як навчальна дисципліна, надає унікальну можливість розкрити специфіку людського буття на різних етапах розвитку історичного процесу, показати складність і багатогранність людських відносин, де порозуміння, толерантність та взаємоповага виступають визначальними чинниками поступального суспільного розвитку. Через занурення в контексти різних історичних епох, учні мають можливість усвідомити універсальні гуманістичні цінності, механізми попередження соціально-особистісних конфліктів та відпрацювати навички ненасильницької комунікації, що є фундаментальними положеннями концепції педагогіки миру. Саме тому уроки історії в школі перетворюються на потужний інструмент формування миролюбної